

Lidia Derfert-Wolf

Biblioteka Główna Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy

Stowarzyszenie EBIB

lidka@utp.edu.pl

VI Konferencja Biblioteki Politechniki Łódzkiej „Rozmowy o bibliotekach”

Słowa kluczowe: konferencje bibliotekarskie; Biblioteka Politechniki Łódzkiej

Szósta edycja cyklicznej Konferencji Biblioteki Politechniki Łódzkiej (BPŁ) odbyła się w dniach 23–24 czerwca 2014 r. w Łodzi i Rogowie. Tegoroczne spotkanie różniło się pod kilkoma względami od poprzednich, dlatego warto na początku przybliżyć formułę konferencji. Przede wszystkim tematyka — „Rozmowy o bibliotekach” — była w miarę szeroka i dawała pełną swobodę zgłaszającym referaty, choć organizatorzy sugerowali podejmowanie tematów związanych np. z systemami informacji o pracach naukowych, finansowaniem baz danych, katalogowaniem, multiwyszukiwarkami, zawodem bibliotekarza oraz zmianami organizacyjnymi w bibliotekach czy architekturą bibliotek. Inna była też forma doboru referatów — zupełnie nowatorska w naszym środowisku — polegająca na społecznym głosowaniu przez bibliotekarzy na zgłoszone wystąpienia, zamiast na powoływaniu komitetu naukowego. Ciekawe też było to, że głosować mogli nie tylko potencjalni uczestnicy konferencji, ale wszyscy bibliotekarze lub osoby zawodowo związane z bibliotekami. Głosowanie trwało ok. trzech tygodni, a wyniki były publicznie dostępne i cały czas aktualizowane na [witrynie konferencji](#)¹. Ostateczne rezultaty stanowiły ciekawy materiał ilustrujący zainteresowania bibliotekarzy, choć trudno powiedzieć czy istotniejszą rolę odegrały tematy, czy nazwiska referentów? Pewnym zaskoczeniem dla obserwatorów głosowania był później program konferencji, nie do końca odzwierciedlający wyniki „plebiscytu”. Dyrektor Biblioteki Politechniki Łódzkiej Błażej Feret, inaugurując obrady, wyjaśnił tego przyczyny i poinformował, że kilka referatów organizatorzy zamówili, a ich autorzy „poddali się” również procedurze głosowania. Ponadto kilka referatów umieszczono w programie, niezupełnie zgodnie z wynikami głosowania, ale starano się je dopasowywać tematycznie w poszczególnych sesjach.

Uczestnicy konferencji mieli okazję wysłuchać w sumie 19 referatów, przeplatanych zbyt chyba licznymi wystąpieniami sponsorów. Plusem prezentacji promocyjnych było to, że niektóre poza reklamą produktu zawierały ciekawe nowinki czy wyniki badań ze świata szeroko rozumianej informacji naukowej. Formuła wystąpień merytorycznych była też innowacyjna. Referenci mieli za zadanie inspirować do

¹ Wszystkie odesłania do stron internetowych zawierają dane aktualne w dn. 07.10.2014 r.

dyskusji, a nawet wręcz ją inicjować konkretnymi pytaniami do uczestników konferencji. Organizatorzy zaplanowali otwarte sesje i odpowiedni czas na debaty po każdym wystąpieniu, choć w przypadku niektórych okazał się on zbyt krótki. Prowadzenie całej konferencji przejął dyrektor B. Feret, co też było nowością, choć niepozbawioną zalet. Dzięki temu można było w pełni zrealizować zakładane cele spotkania.

Sesje merytoryczne poprzedziła — tradycyjnie już na konferencjach Biblioteki Politechniki Łódzkiej — prekonferencja, na której odbyły się dwa seminaria firm EBSCO i ProQuest oraz warsztaty dla autorów planujących publikować w wydawnictwach Wiley.

Pierwsza sesja merytoryczna odbyła się w jednym z budynków dydaktycznych Politechniki Łódzkiej. Referat inauguracyjny pt. *Wirtualna Biblioteka Nauki (WBN)* wygłosił Paweł Grochowski (Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego Uniwersytet Warszawski, ICM UW). Omówił licencjonowane zasoby elektroniczne zarządzane przez ICM UW i dostępne dla bibliotek w ramach licencji krajowej lub konsorcjów. Szczególnie interesujące były statystyki wykorzystania zasobów, w tym koszty pobrań dokumentów. Co ciekawe, dane pokazały, że przejście na licencje krajowe nie spowodowało zmian w „ruchu” generowanym przez poszczególne instytucje, co oznacza jednocześnie, że nie zwiększyło się znacznie wykorzystanie tych zasobów. Dyskusja po tym wystąpieniu koncentrowała się wokół kosztów zakupu czasopism i baz danych w ramach konsorcjów. Drugi referat w tej sesji — *Krótką drogą awansu zawodowego pracownika biblioteki* — zaprezentowała Jolanta Stępnia (Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej). Autorka omówiła elementy awansu zawodowego na tle wymagań formalnych, skomentowała wybrane ogłoszenia o pracy oraz zaproponowała nowe stanowiska i zewnętrzny system certyfikowania kwalifikacji bibliotekarskich. Jak można było oczekiwać, wystąpienie wywołało gorącą dyskusję, w której sygnalizowano własne przemyślenia, np. o awansie w drodze konkursu, o systemach ocen czy o takich samych zadaniach wykonywanych w bibliotekach przez młodszych bibliotekarzy i kustoszy. Wskazywano praktyki poszukiwania do pracy raczej młodszych bibliotekarzy niż kustoszy, ze względu na koszty pracodawcy.

Drugi dzień konferencji rozpoczęło wystąpienie Pauliny Milewskiej (Bibliosfera.net) *Jak odstraszyć czytelnika, czyli strony internetowe bibliotek*, w którym prelegentka zaprezentowała przykłady przestarzałych, nieaktualnych lub tworzonych w niezgodzie ze standardami witryn bibliotecznych. Zwróciła przy tym uwagę, że niektóre dotyczą nowoczesnych bibliotek zarówno pod względem zasobów i usług, jak również infrastruktury. Zauważyła też, że strony internetowe bibliotek akademickich są niespójne ze stylistyką stron uczelni. Pokazała na przykładach najczęściej popełniane błędy w konstrukcji witryn i stosowanej na nich terminologii.

Uczestnicy słuchali — i oglądali slajdy — w dużym napięciu, w nadziei, że nie zostanie zaprezentowana witryna ich biblioteki jako przykład złych praktyk. Referentka na koniec postawiła pytania, odpowiadając na każde i jednocześnie zachęcając do dyskusji: Kto powinien zrobić stronę internetową biblioteki? Bibliotekarz? Czy bibliotece jest w ogóle potrzebna strona internetowa? Co powinno być na stronie WWW biblioteki? Jaka powinna być podstawowa funkcja strony internetowej biblioteki? W dyskusji odpowiadano na pytania postawione przez autorkę (np. w sprawie tworzenia witryn opowiadano się za firmami zewnętrznymi, w sprawie zawartości — za pytaniem o to użytkowników) i poruszano inne kwestie (np. dostępności w wersji mobilnej). Kolejny referat w tej sesji — *Siedem grzechów głównych biblioteki w social mediach* — wygłosiła Bożena Jaskowska (Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego), omawiając po kolei błędy popełniane przez biblioteki tworzące profile w serwisach społecznościowych. Zwróciła uwagę na konieczność planowania działań, korzystania z dobrych wzorców, aktualizacji treści i analizowania statystyk. Z kolei Krzysztof Lityński (Bibliosfera.net) zainspirował wszystkich do twórczej dyskusji referatem *Multiwyszukiwarka, metawyszukiwarka, wyszukiwarka zintegrowana? Uporządkujmy słownictwo*. Na początek przedstawił sposoby działania dwóch rodzajów systemów: zintegrowanego przeszukiwania rozproszonych serwisów (*federated search*) oraz tzw. wyszukiwarek z indeksem (*discovery services*). Omówił terminologię stosowaną wśród profesjonalistów oraz zaproponował — biorąc pod uwagę użytkownika — określanie tych serwisów po prostu terminem „wyszukiwarka”. Po czym rozgorzała dyskusja, jak zawsze w czasie rozmów w sprawach terminologicznych. Padały różne propozycje tłumaczenia, jak również nadawania takim serwisom nazw własnych. Większość zgodziła się co do tego, że dla systemów typu discovery najlepsze będzie określenie „wyszukiwarka naukowa”, gdyż przeszukuje tego właśnie rodzaju zasoby.

Wiele emocji wzbudziło też wystąpienie Witolda Kozakiewicza (Biblioteka Uniwersytetu Medycznego w Łodzi) *Digitalizacja społeczna jako alternatywa dla bibliotek cyfrowych*. Prelegent zasygnalizował cechy młodego pokolenia (nasi studenci są młodsi od najstarszej strony WWW z 1989 r.!), wskazał na istnienie „podziemia” digitalizacyjnego, zawierającego skany egzemplarzy bibliotecznych z widocznymi pieczętkami (np. w serwisie Chomikuj.pl), uświadomił postrzeganie bibliotek cyfrowych przez studentów jako muzeów i w końcu zaproponował tworzenie Społecznościowej Biblioteki Cyfrowej, w której studenci płaciliby za pobranie zasobów licencjonowanych. Ostatni w tej sesji głos zabrał Jozef Dzivak (Chemistry Library Bratislava), opowiadając o ciekawych działaniach Biblioteki Chemicznej w Bratysławie (*How should a modern library respond to needs of a university? Case study of the Chemistry Library*), ukierunkowanych na klienta i konkurencję. J. Dzivak pokazał, czego możemy się nauczyć od biznesu i jakie czerpać z tego korzyści.

Popołudniową sesję pierwszego dnia konferencji otworzył referat *Chmura bibliotek* Aleksandra Radwańskiego (Ossolineum, EBIB). Autor zaprezentował prowokującą

do dyskusji wizję powszechnej usługi sieciowej umożliwiającej dostęp do materiału bibliotecznego w wersji fizycznej lub cyfrowej, w możliwie najbliższej lokalizacji. Przedstawił warunek konieczny realizacji takiej usługi — połączenia geolokalizacji i multiwyszukiwarek z sieciową obsługą czytelnika — oraz omówił szereg problemów technologicznych i organizacyjnych. W referacie *Czy to jeszcze Biblioteka? Nowoczesne usługi, a aranżacja przestrzeni, w oparciu o realizację w bibliotekach i centrach informacji w Polsce i za granicą* Agnieszka Wolańska (Centrum Wiedzy i Informacji Naukowo-Technicznej Politechnika Wroclawska, CWiINT PWr) na ciekawych przykładach zaprezentowała tematykę bibliotek jako „trzecich miejsc” i zadała pytanie, czy takie miejsce to jeszcze biblioteka? Sala podzieliła się na zwolenników i przeciwników funkcjonowania biblioteki akademickiej niemal jak domu kultury. Ostatnie wystąpienie tego dnia — *Katalog biblioteczny: czarna dziura czy jedyna nadzieja dla profesji?* Henryka Hollendra (Biblioteka Uczelni Łazarskiego) — rozpoczęło wątek katalogowania, do którego wracali inni referenci. Prelegent spojrzął krytycznie na stan obecny katalogów i katalogujących, podał przykłady dobrych i złych praktyk oraz zaproponował, by „odkryć” katalogowanie jako kluczowy element systemu zarządzania biblioteką.

Trzeci dzień obrad rozpoczęła dynamicznie Dominika Paleczna (Bibliosfera.net), włączając uczestników konferencji do dyskusji na temat *Kto winien: użytkownik czy system? Na granicy edukacji informacyjnej i użyteczności*. Na wstępie przedstawiła kilka zabawnych przykładów wyszukiwań użytkowników w katalogach bibliotecznych, zwłaszcza zadawania pytań według określonych pól (np. ciało zbiorowe, impreza itp.) i postawiła (słuszną) tezę o pomijaniu instrukcji wyszukiwawczych. Następnie zaprosiła słuchaczy do wspólnego spisania propozycji atrakcyjnych form edukowania użytkowników w wyszukiwaniu. Na liście znalazły się m.in.: system „prowadzący za rękę” (*walk me*), filmiki (tzw. screencasty), pomoce kontekstowe, wyeksponowana funkcja *Zapytaj bibliotekarza*, portale dziedzinowe, interaktywne szkolenia on-line. W trakcie spisywania zasad, o których należy pamiętać tworząc lub ulepszając narzędzia wyszukiwawcze, wywiązała się dyskusja na temat stosowania żargonu bibliotekarskiego. Teresa Górecka (EBSCO), w referacie *Czy mierniki altmeryczne zmieniają sposób oceny dorobku naukowego w epoce cyfrowej?*, zaprezentowała metody analizy nowych kanałów komunikacji naukowej (postów na blogach, wywiadów, prezentacji w serwisach społecznościowych itp.) na tle tradycyjnych mierników oceny dorobku naukowców. Kolejna prelegentka, Iwona Wiśniewska (Centrum NUKAT), zastanawiała się nad pożytkami z katalogu centralnego NUKAT w referacie *Zbiory bibliotek polskich. Komu i czemu służy informacja o zbiorach i jej udostępnianie?* Po krótkiej historii katalogów centralnych i NUKAT przedstawiła propozycje rozwoju w kierunku poszerzania kręgu partnerów oraz odbiorców CKHW, np. o bazy bibliograficzne, biblioteki cyfrowe, Wikipedię, inne instytucje kultury. Pozostając w nurcie tematycznym katalogowania, Anna Zielińska (Uczelnia Łazarskiego) w wystąpieniu *Nie wiesz jak utrudnić życie czytelnikowi... nie dbaj*

o zawartość swojego katalogu mówiła o jakości danych w katalogach oraz o ulepszaniu interfejsów wyszukiwawczych.

II. Dominika Paleczna prowadzi dyskusję w trakcie swojego wystąpienia.

Fot. Krzysztof Lityński (Bibliosfera.net).

W ostatniej sesji przewidziano sześć krótszych prezentacji. Dorota Matysiak (Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu) w swym wystąpieniu — *Bibliotekarze współtwórcami biblioteki od koncepcji do realizacji — z doświadczeń praktyka* — podsumowała udział bibliotekarzy w projektowaniu i realizacji budowy nowej siedziby swojej biblioteki. Monika Curyło (Uniwersytet Jagielloński) w prezentacji *Rozmowy o bibliotekarzach (dyplomowanych)* usystematyzowała status prawny bibliotekarza dyplomowanego przed i po deregulacji. Agata Krawczyk (Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław) w referacie *Tożsamość wizualna bibliotek akademickich i ich przestrzenie fizyczne* przedstawiła system oznaczeń graficznych w bibliotekach akademickich na podstawie badań ankietowych oraz analizy witryn WWW. Katarzyna Maćkiewicz (Biblioteka Uniwersytecka w Olsztynie) zaprezentowała *Zasady i kryteria oceny pracownika i jego awansu na przykładzie Biblioteki Uniwersyteckiej w Olsztynie*, w tym obszary, kryteria oraz skale ocen pracowników będących i niebędących nauczycielami akademickimi. Mariola Nawrocka, Magdalena Wiederek, Małgorzata Karwowska (Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie) w wystąpieniu *Od Zenodota z Efezu do brokera informacji — i co dalej...?* zdały relacje z badań ankietowych na temat postrzegania zawodu bibliotekarza, przeprowadzonych wśród pracowników trzech bibliotek: Biblioteki Głównej Akademii Obrony Narodowej, Centralnej Biblioteki Wojskowej oraz Biblioteki Głównej Wojskowej Akademii Technicznej.

Konferencję wzbogaciły wieczorne spotkania towarzyskie, podczas których kontynuowano dyskusje lub zasiadano przez telewizorem, gdyż bywalcy konferencji BPŁ pamiętają, że już kilka razy zbiegła się w czasie z ważnymi imprezami sportowymi. Tak było i tym razem, kiedy emocjonowaliśmy się mistrzostwami świata w piłce nożnej.

Podsumowując wydarzenie z punktu widzenia uczestnika, posłużę się wypowiedziami sformułowanymi on-line, w trakcie obrad. Paulina Milewska napisała: *Formuła z długimi dyskusjami jest trafiona w dziesiątkę, chętnie rozmawiamy o bibliotekach, w zasadzie moglibyśmy nawet dłużej i więcej, ale program ma jednak swoje ramy. Świetny pomysł organizatorów, jak najwięcej takich konferencji! I dalej: Na TEJ konferencji dyskusje nie były „zwykłe”, zdecydowanie moim zdaniem stanowiły mocny i b. ciekawy element całego wydarzenia². Natomiast Dominika Paleczna trafnie oceniła tematykę referatów: *Właściwie wszyscy prelegenci nawiązują do innych wystąpień. Czyli mimo że tematyka konferencji była zdefiniowana bardzo szeroko, nasze treści tworzą jakąś wspólną całość³*. Wnioski merytoryczne wynikające z referatów i dyskusji sformułował (hasłowo) Błażej Feret:*

- Trwałe, utrzymywane i certyfikowane kompetencje, a nie wykształcenie.
- Strategia promocji biblioteki, łącznie z Facebookiem.
- Nie wszystko musi być robione w bibliotece i przez bibliotekarzy (WWW).
- Standaryzacja i ujednoczenie (terminologia, łączność).
- Dbać o bibliotekarską jakość informacji.
- Upraszczać interfejsy.
- Unikać terminologii profesjonalnej.
- Konsultować się z użytkownikami.

Zgodnie z zapowiedzią organizatorów materiały z konferencji zostaną opublikowane. Natomiast tuż po konferencji wszystkie prezentacje zamieszczono w Łódzkiej Regionalnej Bibliotece Cyfrowej⁴. Nagrania wybranych wystąpień można obejrzeć w serwisie Bibliosfera.net⁵.

Derfert-Wolf, L. VI Konferencja Biblioteki Politechniki Łódzkiej „Rozmowy o bibliotekach”. Biuletyn EBIB [on-line] 2014, nr 7 (152), Co łączy a co dzieli instytucje GLAM (galerie, biblioteki, archiwa, muzea)? [Dostęp 29.10.2014]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/281>. ISSN 1507-7187.

² Rozmowy o bibliotekach (konferencja), Łódź, 23.06.2014–25.06.2014. Komentarze/Relacja. W: *Bibliosfera.net* [on-line], [dostęp 07.10.2014]. Dostępny w: <http://bibliosfera.net/kalendarz/wydarzenie/804/rozmowy-o-bibliotekach/>.

³ Tamże.

⁴ Rozmowy o bibliotekach: VI Konferencja Biblioteki Politechniki Łódzkiej, Łódź-Rogów, 23–25 czerwca 2014 r.: prezentacje z konferencji. W: *Łódzka Regionalna Biblioteka Cyfrowa* [on-line], [dostęp 07.10.2014]. Dostępny w: <http://cybra.lodz.pl/publication/12317>.

⁵ Rozmowy o bibliotekach (konferencja), Łódź, 23.06.2014–25.06.2014. Wideo z wydarzenia. W: *Bibliosfera.net* [on-line], [dostęp 07.10.2014]. Dostępny w: <http://bibliosfera.net/kalendarz/wydarzenie/804/rozmowy-o-bibliotekach/>.